

Вяра

09.01 по еретическия, †27 декември по православния календар - Св. първомъченик и архидякон Стефан. Св. преподобномъченик и изповедник Теодор Начертани и брат му преподобни Теофан Начертани.

Страдание на свети първомъченик и архидякон Стефан († ок. 34 г.)

*Свети първомъченик архидякон Стефан.
Фрагмент от стара ромейска икона*

Когато нашият Господ Иисус Христос, след извършването на тайнството на нашето спасение, Се възнесъл на небето и изпратил от Отца върху апостолите Светия Дух във вид на огнени езици и първенстващата Църква (Иерусалимската) започнала да се увеличава, скоро между християните елинисти възникнал ропот против християните евреи. Тук се разбират не тези елини, които се покланяли на идолите и които Свещеното Писание обикновено наричало езичници. По това време езичниците още нямали достъп до вярата в Христа и не им било проповядвано словото на спасението; дори след убийството на архидякон Стефан, дълго време след това

езичниците не били допускани в събранията на верните. Първият християнин от езичниците бил Корнилий стотник, но едва свети Петър го кръстил и християните от обрязаните иудеи възнегодували за това, че Петър е ходил при необрязани и роптаели против него дотогава, докато той не им разказал за видението, което имал - за платнището, спуснато от небето. Тогава те се успокоили и прославили Бога, казвайки:

- И тъй, Бог и на езичниците даде покаяние за живот.

И така, по времето на свети Стефан срещу евреите роптаели не елини от числото на езичниците, а такива, които също били от евреите и пазели същия закон, даден от Моисей, но били разпръснати по различни страни (както и свети апостол Иаков пише в посланието си: "праща поздрав на дванайсетте колена, които живеят пръснато", и били усвоили елинския език (но не и вярата и нравите); затова и тези, които живеели в Иерусалим, ги наричали елинисти. По подобен начин се изразява и Златоуст: "Предполагам, че елинистите, за които се говори в книгата "Деяния на светите Апостоли", са говорещите на елински и са били наречени така само защото говорили на гръцки, бидейки евреи." Та между тези елинисти християни възникнал ропот против християните иерусалимски евреи, ропот за това, че вдовиците на елинистите били пренебрегвани при всекидневното определяне на служенията: или им определяли по-нисша работа, или им давали по-малка и по-лоша част от храната и дрехите.

При това положение на нещата, светите дванайсет апостоли свикали всички вярващи, които тогава били там, и им казали:

- "Не е добре ние да оставим словото Божие и да се грижим за трапезите. Затова, братя, погрижете се да изберете измежду вас седем души с добро име, изпълнени с Дух Светий и с мъдрост, които ще поставим на тая служба; а ние постоянно ще пребъдваме в молитва и в служба на словото".

Това предложение на светите апостоли било одобрено от цялото събрание на верните, които незабавно избрали: Стефан, мъж изпълнен с вяра и Дух Светий, Филип, Прохор, Никанор, Тимон, Пармен и Николай, прозелит от Антиохия.

Самите имена на избраниците показват, че те са произхождали не от евреите, които живеели в Иерусалим, а от тези, които живеели в елинските страни, понеже имената им не са еврейски, а елински. От тях Стефан се паднал роднина на Савел, впоследствие призван от Господа с името Павел към вяра и към апостолско служение. А Павел бил родом от киликийския град Тарс. Седемте мъже, определени да служат на бедните вдовици, били избрани измежду елинистите, за да могат тези, които досега скърбели за пренебрегването на техните вдовици, накрая да се успокоят и да престанат да се оплакват и да роптаят.

Избраниците били заведени при апостолите и те се помолили, възложили ръце върху тях и ги посветили за дякони (служители).

Първи между тях бил Стефан, изпълнен с вяра и сила, и затова бил наречен архидякон. С Божията благодат той вършел много знамения и чудеса сред верните; а ако в Свещеното Писание не се споменава нищо за чудесата му, това никак не е чудно, тъй като и за делата на Самия Христос Господ е казано, че “ако би се писало (за тях) подробно, чини ми се, и цял свят не би побрал написаните книги”. Впрочем с пълно основание може да се каже, че свети Стефан, подобно на старшите апостоли, е възлагал ръце върху болни и те ставали здрави. Освен това той бил мъж силен словом и делом, верните утвърждавал във вярата, а неверните иудеи изобличавал, доказвайки им от Закона и Пророците, че те несправедливо, поради завист, са убили Сина Божий, Месията, очакван от толкова векове. И когато веднъж между иудеите и

фарисеите, и садукееите, и гръцките евреи се разгорял спор за нашия Господ Иисус Христос, и едни казвали, че Той е пророк, други - че е измамник, а трети - че Той е Син Божий, свети Стефан, като се качил нависоко, започнал да благовести на всички за Христа Господа, като казал:

- Мъже братя! Защо се засилва раздразнението между вас и целият Иерусалим се разделя на партии? Блажен е този от вас, който е повярвал в нашия Господ Иисус Христос, защото Той, за да ни освободи от греховете ни, слезе от небесата и се роди от Пресвета и Пречиста Дева, избрана преди създаването на света. Той прие върху Себе Си и понесе нашите немощи и недъзи, на слепите даруваше зрение, прокажените очистваше, бесовете изгонваше.

А те, като чули думите му, започнали да спорят с него, опитвайки се да го опровергават, и хулели проповядвания от него Господ, както е написано за това в книгата "Деяния на светите Апостоли":

"Като станаха някои от синагогата, тъй наречена синагога на либертинци, и от тая на кирийейци, александрийци и на тия, що бяха от Киликия и Асия, влязоха в препирня със Стефана".

Защото евреите, живеещи между гръците в различни отдалечени страни, имали свои отделни синагоги в Иерусалим. И по такъв начин в Иерусалим, освен първенстващата еврейска архисинагога, имало много синагоги на различни пришълци, или на евреите, живеещи в различни страни, и евреите от всяка страна изпращали децата си да се учат на Закон Божий изключително в своята синагога в Иерусалим. А и самите те, като идвали всяка година по един път на поклонение в Соломоновия храм, живеели при своите синагоги, събирали се и се учили в тях, както това се вижда от втората глава на книгата "Деяния на светите апостоли": "в

Иерусалим се намираха иудеи, човеци набожни, от всеки народ под небето... партяни и мидяни, еламити” и други, тоест евреи, които живеели в Партия, в Мидия, в Елам и в другите посочени там страни, които сега били дошли за празника в Иерусалим. Съответно на това в Иерусалим имало Киликийска, Александрийска и Киринейска синагога. А в Либертинската синагога имало особен род евреи, водещи началото си от тези, които някога били пленени от Помпей римски, а после били пуснати на свобода и затова се наричали “либери”, което означава - свободни. Същото казва и свети Златоуст: “Либертинци се наричали тези, на които им била подарена свобода от римляните.” И тъй като в Иерусалим живеели пришълци от различни страни, те си имали там и свои синагоги, където слушали четенето на закона и се молели.

Та тези събрания в синагогите - либертинска, киринейска и други, спорейки със Стефан, не могли да противостоят на мъдростта и Духа, с Който говорел той, и в това време свети Стефан покорил със словото на истината три части от света - Европа, Азия и Африка: покорил Европа в лицето на либертинци, които дошли от намиращия се в Европа Рим, Азия в лицето на киликийците, прозелити от Азия и Африка в лицето на киринейците и александрийците, произхождащи от там.

А те, нямайки сили да кажат нещо против проповядваната от Стефан истина, по-светла от слънцето, пламнали от гняв срещу него и пълни със завист, подучили някои от съмишлениците си, привикнали да говорят лъжи, да обявят в главната еврейска архисинагога, че уж са чули как Стефан изрича хулни думи против Моисей и против Бога. Като подбудили по този начин народа, старейшините и книжниците, те нападнали свети Стефан и го завели в синедриона при първосвещениците и при голямо множество законоучители. Тук представили и

лъжливи свидетели, които твърдели:

- Тоя човек не престава да говори хулни думи против това свето място и против Закона, защото го чухме да казва, че Тоя Иисус Назорей ще разруши това място и ще промени обичаите, що ни е предал Моисей.

А свети Стефан стоял невъзмутимо сред това убийствено събрание, като ангел Божий, сияейки със светлината на божествената благодат, както някога Моисей: защото външният вид на лицето му се преобразил, и всички, които били в синедриона, като се вгледали в него, видели, че лицето му било като лице на ангел.

Първосвещеникът го попитал:

- Справедливо ли е това, което свидетелите казват за теб?

Светецът, като отворил устата си, произнесъл дълга реч. Той започнал от Авраам, който първи получил обещание за идването на Месия, и след това разказал цялата история до Моисей, споменавайки за него с пълно благоговение и уважение, и с това ясно показал и възразил на лъжесвидетелите, че съвсем не е хулител нито на Моисей, нито на Божия Закон, даден чрез Моисей, и още по-ясно доказал, че именно техните бащи са били хулители.

- “Нашите бащи не искаха да (му) се покорят - казал той, - а го отблъснаха и се обърнаха със сърцата си към Египет”.

После, възразявайки на другата клевета - че уж бил произнесъл хула срещу светото място, казал:

- А Соломон Му построил дом.

С тези думи той като че ли искал да каже: “Аз почитам святото място, мъдро устроено по Божие благоволение от цар Соломон и осветено от славата Господня, явена с облак.

Почитам храма, създаден от хората за слава Божия, но при това изповядвам и че Бог обича повече да пребивава в невестествените и неръкотворни храмове, тоест в чистите човешки души”.

- Всевишният не живее в ръкотворни храмове - казал той, - както казва Бог чрез пророка: “небето е Мой престол, а земята - подножие на нозете Ми”. Какъв дом ще Ми създате, казва Господ, или кое място е за Моя почивка? Нали Моята ръка направи всичко това?

Накрая, като се изпълнил с божествена ревност, както някога Илия, свети Стефан се обърнал с изобличителна реч към цялото събрание:

- “Твърдоглавци и необрязани по сърце и уши! Вие всякога се противите на Светия Дух, както бащите ви, тъй и вие. Кого от пророците не гониха бащите ви? Те убиха ония, които предизвестиха идването на Праведника (обещания Месия), Чиито предатели и убийци станяхте вие сега.

Тези думи на светеца възбудили неизразима ярост в първосвещеника и книжниците и всички те, като чували това, сърцата им се късали от яд и скърцали със зъби срещу него.

Но Стефан не обръщал внимание на гнева им, защото бил изпълнен със Светия Дух, Който го правел мъжествен и боговдъхновен. Като погледнал към небето, той видял славата Божия. Досега бил проникнат само от желанието да я види и с пълна вяра твърдо се надявал да постигне това, а сега, още преди кончината си, започнал да я съзерцава и бидейки близко до смъртта, я посрещнал като начало на блаженството. Той видял и Самия Иисус Христос, своя Владика и Господ, стоящ на небето и като че ли очакващ идването му при Себе Си, когато, накрая, като се освободи от тялото, по-скоро ще дойде при Него и там, където е Той, там ще бъде и Неговият

служител.

И той обявил пред всички това, което видял, като възкликнал със силен глас:

- "Ето, виждам небесата отворени и Сина Човечески да стои отдясно на Бога".

Той не скрил това видение, както обикновено правели светите мъже, които поради смирението си не разкривали явленията, изпращани им от Бога, а обявил пред всички преславното откровение, за да могат верните да се утвърдят във вярата, а неверните да бъдат посрамени. Той направил това още и за да увери бъдещите след него мъченици, че пред страдащите за Христа няма препятствия или някакво изпитание при възкачването на небето, но е открит прав и свободен път, небето е отворено, въздаянието е готово, Самият Подвигоположник стои и чака; Господнята слава сама посреща мъченика при небесните врати. И затова светият мъченик казал на глас пред всички какво вижда, като че призовавайки с това и други след себе си към същия мъченически венец.

Но завистливите иудеи, привикнали да убиват пророците и въстанали срещу Самия Господ, Изпълнителя на Закона и Пророците, не изтърпели думите на истината, бидейки сами лъжливи и не пожелали да чуят откровението на свети Стефан, но закрещели с висок глас, започнали да запушват ушите си и като се нахвърлили единодушно върху него, сложили убийствените си ръце върху му, извели го вън от града, както преди това извели Господа Иисуса, благоволил да пострада извън стените на града, и хвърляли камъни по благия и верен раб Господен. А за да им бъде по-лесно да хвърлят камъни по светеца, лъжесвидетелите и убийците свалили връхните дрехи от себе си и ги сложили при нозете на един момък, по име Савел, който бил съплеменник и роднина на

убивания, но повече от всички други бил раздразнен против него, поради сляпата си ревност към Ветхия Закон. "Савел (се казва в "Деяния"-та) одобряваше убийството му". И свети Златоуст казва по този въпрос така: "Савел скърбял, че нямал много ръце, с които да може да поразява Стефан и бил доволен само от това, че мъченикът бил убиван от многото ръце на лъжесвидетелите, чиито дрехи той пазел."

Мъченичество на свети първомъченик архидякон Стефан. Фрагмент от миниатюра в стара ромейска минология. Константинопол

В същото време, докато убивали свети Стефан в Иосафатовата долина (която лежи между Иерусалим и Елеон, при потока Кедрон, който има множество камъни по бреговете си), в далечината, на едно възвишение, гледайки от планината, Пречистата Дева стояла със свети Иоан Богослов и прилежно се молела за Стефан на Господа и Своя Син да го укрепи в търпението и да приеме душата му в ръцете Си. О, колко сладостна, макар и от жестоките удари на камъните, е била смъртта за светия първомъченик, когато от небесната висина Пресладкият Иисус и от земната планина Пресладката Майка и любимият ученик гледали подвига му! И свети Стефан, под

силния каменен дъжд, падащ върху него, обагряйки се в кръв, с намаляващи сили и освобождавайки се от връзките на плътта, скърбял със сърцето си и не за себе си, а за тези, които го убивали, и преди смъртта си се молел по-прилежно за тях, отколкото за себе си. Защото за себе си, стоейки изправен, казал:

- Господи Иисусе, приеми духа ми!

А след това, преклонил колене, се молил за своите убийци, възкликвайки:

- Господи, не им зачитай тоя грях!

С тези думи светецът предал на Христа чистата си душа.

Така загинал добрият подвижник, така се увенчал с окървавени камъни, сякаш с алени цветя, първият мъченик и влязъл в отворените, видени от него небеса при Господа и Царя на славата, за да царува заедно с Него в безкрайното царство. Той бил ръкоположен за архидякон от светите апостоли скоро след Петдесетница и пострадал в същата година след Господното Възнесение, на 27 декември, имайки малко повече от 30 години от раждането си. Бил прекрасен по лице, но още по-прекрасен по душа.

А светото му тяло било оставено да го изядат зверовете и птиците, и лежало непогребано един ден и една нощ. И чак на следващата нощ Гамалиил, известен в Иерусалим еврейски учител (който и сам после повярвал в Христа заедно със сина си Авив), изпратил честни и верни люде, и като взел тайно тялото на светеца, отнесъл го в имението си, което се намирало на 20 стадия от Иерусалим и се наричало Кафаргамала и с чест го погребал там, като го оплакал с голям плач. "И кой не би плакал - казва свети Златоуст, - гледайки към този кротък агнец, убит с камъни и лежащ мъртъв!"

Много години след това на мястото, където свети първомъченик Стефан бил убит и земята се обагрила с честната му кръв, била съградена прекрасна църква, носеща неговото име, в чест на Христа Бога, на Когото слава во веки. Амин.

Тропарь первомученика и архидиакона Стефана

глас 4

Подвигом добрым подвизался еси,/ первомучениче Христов, и апостоле, и архидиаконе Стефане,/ и мучителей обличил еси нечестие,/ камением бо побиен от рук беззаконных,/ венец от яже свыше десницы приял еси/ и к Богу взывал еси, вопия: Господи, не постави им греха сего.

Ин тропарь апостола, первомученика и архидиакона Стефана

глас 3

Апостолом совсельник/ и страстотерпцем первострадалец,/ Христов служитель, прехвальне Стефане,/ первее бо совершив мучения течение,/ безчисленные роды человек равно Подвигоположнику Христу приведе. Темже яко апостола и страдальца верховнаго/ чтуще тя, молим: моли Христа Бога/ даровати нам велию милость.

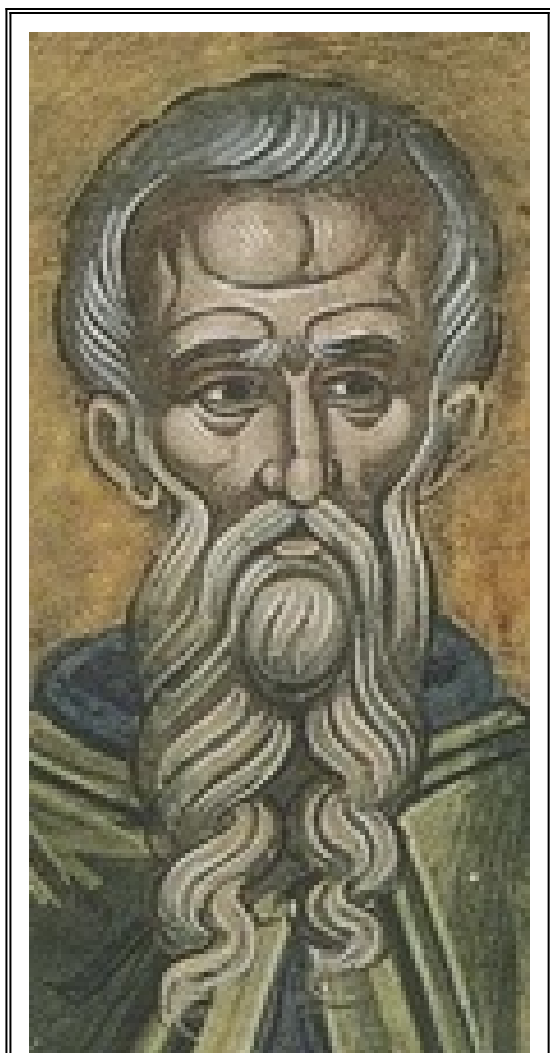
Кондак первомученика и архидиакона Стефана

глас 3

Владыка вчера нам плотию приходяше,/ и раб днесь от плоти исхождаше,/ вчера Царствуяй плотию родися,/ днесь раб камением побивается,/ того ради и скончается,// первомученик и Божественный Стефан.

Житие и страдание на свети

**преподобномъченик и изповедник Теодор
Начертани и на брат му преподобни Теофан
Начертани († ок. 840 г.)**

*Свети Теофан Начертани
изповедник. Фрагмент от
стара гръцка стенопис.
Света Гора-Атон*

Сред мъчениците, пострадали за Христа, едни са се подвизавали, противостоейки на защитаващите идолопоклонническата си заблуда езичници; а други, като се подвизавали за правата вяра срещу неправославно вярващите еретици, понесли не по-малки трудове от първите, за което и получили равни с тях венци. В числото на последните се намира и дивният и велик Теодор.

Той бил отгледан в Палестина - страната, дадена от Бога в наследство на Авраам и справедливо наречена Обетована земя, тъй като не само че целият лик на пророците и патриарсите излязъл от нея, но и Самият Христос произлязъл по плът от нея, а също и целият събор на богоугодните Апостоли. Същата страна явила на света и този светилник на вярата и стълб на благочестието, защото благородните му родители, чието състояние и богатство се заключавало в това, че се именували християни, живеели в светия град Иерусалим.

Още в младостта си свети Теодор придобил голяма мъдрост и в детските си години притежавал вече не детски ум; вместо да се занимава с детски игри или да се увлича от зрелища, той постоянно пребивавал в Божиите храмове и за него нямало нищо по-приятно от това, да гледа добри и честни дела и да се поучава от тях. Заедно с това проявявал безпрекословно подчинение към родителите си. С една дума, преподобният, подобно на плодородна градина, от самото начало на живота си показал какъв ще бъде впоследствие.

Когато поотраснал, родителите му го дали в манастира на свети Сава на един учен и добродетелен презвитер, за да изучи Божествените книги на Свещеното Писание, а заедно с това да се научи на страх Божий. Теодор имал брат, на име Теофан, който бил по-млад на възраст, но равен на него по добродетели. Заедно с по-големия си брат той се обучавал при един и същи презвитер. Притежавайки остър ум, Теодор за кратко време усвоил цялата преподадена му книжна мъдрост. Като не се задоволил с това, но като се стремял към придобиване на по-високи познания, той напуснал обителта, и като намерил един човек на преклонни години, който бил преизпълнен с мъдрост, го помолил да го вземе при себе си за свой ученик. От този човек свети Теодор усвоил напълно не само цялата външна мъдрост, но придобил и траен навик в духовното знание. Той се научил от стареца да презира света и

всичко светско и като овладял в съвършенство и двете науки - светската и духовната, отново се върнал в обителта на свети Сава.

Като станал монах и като вършел угодни на Бога дела, Теодор надминал мнозина с живота си. Кой бил там по-кротък, по-незлюбив от него? Кой бил по-въздържан? Кой по-добре от него знаел времето, кога трябва да се мълчи или да се каже нещо, или да се извърши някаква работа така, че да не се наруши вътрешното безмълвие, нито да се пропусне случаят в точния момент да се каже нещо полезно, нито пък да се пропусне някоя манастирска работа? Кой в такава степен умъртвил тялото си, обуздал езика и очите си и отразявал нападенията на помислите, в каквато направил всичко това Теодор? За тези негови добродетели, по Божий промисъл и по желанието на всички братя от обителта, Иерусалимският светител го посветил в сан на презвитер. По такъв начин обителта на свети Сава го придобила за себе си като добра пчела, прилежно събираща меда на добродетелите. За него трябва да се каже още, че той се уподобил на пророк Иеремия, на когото е казано: "преди да те образувам в утробата, Аз те познах, и преди да излезеш из утробата, осветих те". Защото, още когато живеел като юноша в Лаврата и се обучавал на четмо и писмо при споменатия презвитер, той пророчествал за него, че ще завърши земния си подвижнически живот с мъченическа кончина заради Христа. Това впоследствие се сбъднало, както ще покаже по-нататъшното повествование.

В това време отново пламнала иконоборческата ерес, изкоренена от Църквата след Лъв Исаврянин, Константин Копроним и сина му Лъв и предадена на проклятие от Седмия Вселенски събор, свикан от благочестивата царица Ирина и сина Константин. Тази ерес била възстановена отново от нечестивия цар Лъв Арменин, за първоначалния живот на когото тук ще бъде уместно да се кажат няколко думи. При

царуването на Никифор той бил отначало началник на арменската гвардия, а после - знатен сановник и предводител на източната армия. След това с хитрост се качил на престола, като свалил добрия и благочестив цар Михаил I Рангав, когото той заставил да се постриже за монах; при това той скопил синовете му Игнатий и Теофилакт и изпратил Михаил с жена му и с децата му на заточение.

Когато светейшият патриарх Никифор венчал Лъв Арменин за царството в съборната църква и възлагал венеца на главата му, почувствал в ръцете си болки като от тръни, все едно, че венецът в ръцете на светителя станал трънен, причиняващ болезнени убождания, и тогава светейшият патриарх разбрал, че това е ясно знамение за големите скърби и бедствия, които този цар щял да нанесе впоследствие на Христовата Църква.

В началото лукавият цар криел таящата се в него ерес и изглеждал като че благочестив, докато не се укрепил на престола. Но след една голяма война с българите, в която излязъл победител, най-накрая изхвърлил таящата се в него отрова от злоба, като открито се показал иконоборец. Това започнало така: като се върнал от войната, царят си спомнил за един затворник, който някога му предсказал, че ще стане цар, както и станало. Като намислил да му се отблагодари за това пророчество, царят му изпратил по един верен слуга различни дарове: злато и сребърни съдове, различни ястия и индийски аромати. Но царският пратеник не заварил този монах, тъй като той бил починал, а вместо него в същия затвор живеел ученикът му Саватий. Царският пратеник започнал да го уговаря да приеме царските дарове, изпратени за неговия учител, и да се помоли за царя. Но Саватий отблъснал даровете и нарекъл царя недостоеен за царския престол за това, че почита иконите и се подчинява на догматите, установени от предишната царица Ирина и бившия патриарх Тарасий. При това окаяният злословел светите Ирина и

Тарасий, наричайки нея дива котка, а него - народен подстрекател; а цар Лъв той заплашил със скорошно лишаване от царството и от живота, ако за кратко време не отхвърли иконите като идоли.

Като се върнал при царя, пратеникът му разказал всичко чуто от черноризеца и му предал и писмено послание от него по същия въпрос. В недоумение царят повикал един от най-верните си съветници, на име Теодот, син на мелисийския патриций Михаил, по прякор Каситер, и насаме се посъветвал с него какво да прави. Теодот отдавна вече бил заразен с иконоборческата ерес и само изчаквал удобен случай, за да изповяда открито нечестието си. Той дал на царя следния съвет:

- В Дегистинския манастир - казал той - живее един свят монах, чудотворец и прозорливец: трябва да се побеседва с него и да се постъпи така, както той посъветва.

Когато царят се съгласил с него, Теодот тайно побързал към Дегистинския манастир при посочения от него черноризец, който бил еретик. Като дошъл при него, той казал:

- През настъпващата нощ царят ще дойде при теб, облечен в бедни дрехи, за да побеседва с тебе за вярата и по други въпроси, и за да получи от теб разумен съвет. А ти го убеди да приеме отхвърлените догмати на предишния цар Лъв Исаврянин и да изхвърли идолите (така окаяният наричал светите икони) от Божиите храмове. След това се постарай да го уплашиш, като му кажеш, че ако той не стори това, в най-скоро време ще се лиши и от живота, и от царството си. А ако обещае да изпълни това, пророчески му предречи дълъг живот и благополучно царуване.

По такъв начин еретикът Теодот и еретикът монах се наговорили да привлекат към нечестието си царя, който имал

лесносклонимо към замисъла им сърце. Не знаейки нищо за лукавството на Теодот, царят станал през нощта и преоблечен в бедни дрехи (за да не бъде познат) тръгнал към този лъжлив чудотворец и лъжлив пророк. Спътник му бил същият Теодот. Когато дошли при споменатия черноризец и разговорът започнал, черноризецът, като че по Божествено откровение узнавайки за царския му сан, с удивление произнесъл:

- Царю, ти не постъпи добре, като скри от нас под бедни дрехи царското си достойнство. Но макар че ти постъпи така, благодатта на Божия Дух не ни позволи да останем дълго в неведение и ни откри, че си цар, а не обикновен човек.

При тези думи царят изпаднал в ужас и като се убедил в светостта и прозорливостта на черноризеца, повярвал в пророческия му дар и в чудотворната му способност. Той лесно склонил към това, което онзи му заповядвал, без ни най-малко да се съмнява във всичко, което пророчествали устата му и приемайки като здрав и душеполезен гибелния за душата и пълния със змийска отрова съвет на еретика. И той незабавно обещал да изпълни всички съвети на черноризеца, подучен от подобния на него еретик Теодот, и си тръгнал пълен със зло намерение да повдигне гонение срещу светите икони. И ето, подобно на силна буря, нечестивият цар започнал да смущава покоя на Църквата Христова. Той изпратил на заточение в Проконис светейшия патриарх Никифор, който не поощрил нечестивото му намерение; по същия начин заточил и затворил в отдалечени страни Теофан, настоятел на обителта, известна под името "Голямото Село", Теодор Студит и много други велики и боговдъхновени отци, които силно му се съпротивлявали. А на патриаршеския престол, в самия ден на Възкресение Христово, той възкачил споменатия еретик Теодор Милисийски, по прякор Каситер. И той бил като "мерзостта на запустението" стояща "на свето място".

Тогава Бог, в праведния Си гняв, не се забавил да накаже царя със Своя съд заради нечестията му и допуснал внезапно нашествие на другоплеменници. Това били обитаващите в източните пустини араби. Като събрали цялата си сила, те нахлули в гръцките области, опустошавайки земите, нападайки палестинските манастири и между другите, и обителта на свети Сава, където монашествал блаженият Теодор с брат си Теофан. Светейшият патриарх на светия град Иерусалим разбрал, че това е наказание за греховете и е следствие на Божия гняв за безчестията и отхвърлянето на светите икони. Подбуждан от ревност към православието, той започнал да търси по какъв начин да угаси този пламък и да изобличи злото, извършвано от нарушителите на отеческите предания, въвеждащи нововъведения. След известни търсения той намерил подходящия за това дело човек в лицето на преподобни Теодор, известен с праведния си живот и с мъдростта си, дишаш Божествена ревност и стоящ с непоколебимо мъжество на стража на православието. Като го оградил с молитва и като го утвърдил в надеждата на Христа, патриархът го изпратил в царстващия град, за да изобличи беззаконията.

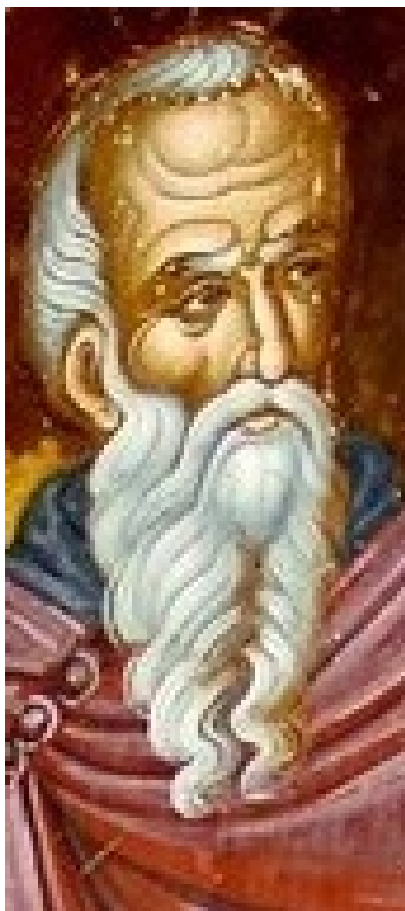
Блаженият Теодор, като послушен син, не се отказал от изпълнението на заповедта. Готов незабавно да понесе за правата вяра не само многобройни трудове, но и да приеме страдания, и дори да положи душата си за честта на светите икони, той с радост се подчинил. Като взел със себе си брат си Теофан, Теодор се отправил на път и скоро достигнал царската столица. Тук той най-напред безстрашно изобличил в ерес наемника, който не бил пастир, тоест Теодот Милисийски - Константинополския лъжепатриарх. Преподобният открито го упрекнал в това, че развращава тези, които управлява, погубва словесните овце на стадото Христово, хранени с вредната храна на еретическото учение, и разорява църквата на

правоверието, съзиждайки капище на зловерието. Като се явил след това пред самия цар и имайки в устата си Божественото слово, подобно на остър меч, Теодор започнал да заплашва царя, доказвайки му ясно, че той не само че погубва своята душа, но влачи след себе си към гибел и Божиите люде, развъртавайки ги чрез измама. В същото време той го умолявал отново да се върне към благочестието, като остави злочестивото мъдруване.

- Може би - казал той - по този начин ти ще умилостивиш Господа и няма да изпиеш цялата чаша на гнева Божий, надвиснал над теб.

Като се удивил от свободната реч на мъжа, от убедителността на думите му, кротостта на нрава и от безстрашното му дръзновение, царят кротко приел обвинението. Като го повикал повторно, царят започнал дружески да разговаря с него, попитал го кой е, откъде е дошъл и какво иска да постигне с дръзновената си реч. Като съобщил на царя за отечеството си и за пристигането си от Палестина, светецът разказал и за причината на идването си, а именно, че нарочно е дошъл при него, за да се застъпи открито за Божиата част, виждайки как безчестят Небесния Цар в иконите Му и как Го оскърбяват в лицето на несправедно гонените Му служители.

- Не трябва да се боим от земния цар повече от Небесния; наш дълг е да изобличаваме царете, ако те прогневяват Бога - казал той.

*Свети преподобни
Теодор Начертани,
изповедник. Фрагмент
от стара гръцка
стенопис. Света Гора-
Атон*

След това преподобният започнал да излага догматите на светата вяра и да учи за въздаването на дължимото поклонение на светите икони. Като привел много места от Свещеното Писание, той добавил, че почитането на светите икони е знак на нашата любов и стремеж към Христа, а също и свидетелство за нашата вяра и нашето изповядване на възплъщението Му. Царят дълго спорил с него, много му възразявал със зловерието си, но безуспешно, тъй като думите на божествения мъж били твърди като диамант, а вярата му - непоколебима като твърда стена. След дълъг спор преподобният Теодор победил царя в словесния спор и му доказал несправедливостта на възгледите му. И какво

направил тогава лукавият цар? Намислил с коварство да поколебае непоколебимия, опитвайки се с молби и подаръци, и с обещание за почести да го склони към единомислие със себе си, но нямал успех. След много увещания от страна на царя, светецът смело и безстрашно му казал:

- Царю, ти си забравил обетите си, които си дал на Бога, когато архиереят е възлагал венеца на главата ти. Пощади душата си, върни на Църквата украшението, не повдигай бран срещу Бога, праведния и крепкия Съдия!

Тогава царят сменил коварната кротост със своята природна и свойствена за името си зверска ярост. Той заповядал дълго и силно да бият Христовия изповедник Теодор и брат му Теофан и след това ги изпратил на заточение, като забранил на когото и да било да им дава храна, вода и дрехи, за да "загинат злите от зла смърт", както казал нечестивият цар.

Но докато светиите страдали за Христовите икони, измъчвани от студ, глад и жажда, Господ Бог на отмъщенията не закъснял да въздаде на беззаконника с праведния Си съд. Скоро този, който имал общи със зверовете име и жестокост, загинал от обща смърт с тях, защото го заклали като звяр. Тази гибел била предзнаменувана от специално откровение, което получила майката на царя малко преди смъртта на нечестивия си син. Тя вече от много години била вдовица и водела въздържан живот. Веднъж в съня си имала следното видение: сторило се, че отишла във Влахернската църква на Пречистата Дева Богородица и като влязла през вратата, срещнала една пресветла Дева, заобиколена от множество мъже в бели ризи, а между това цялата църква била залята с потоци кръв. Девата наредила на един от мъжете, облечени в бели ризи, да загребе и да напълни с кръв един глинен съд и да го даде на майката на нечестивия цар, за да го изпие. Като видяла това, майката на царя с ужас казала:

- Аз вече от много години не ям месо поради вдовството си и не слагам в устата си нищо кърваво. А как ще пия тази кръв?

Тогава пресветлата Дева с гняв я попитала:

- А защо твоят син не престава да се изпълва с кръв и с това прогневява мен и моя Божествен Син?

Тук сънят прекъснал и майката на царя веднага се събудила със страх и трепет. Оттогава тя започнала непрестанно и със сълзи да увещава царствения си син да престане да преследва светите икони и да пролива християнска кръв заради тях. Но вторият Иуда, послушният роб на ереста и лукавият измамник, останал непоправим.

Скоро след това имало и второ видение; този път го получил самият цар, шест дни преди мъчителната си кончина. Явил му се във видение светейшият Тарасий, бившият патриарх от времето на царуването на Ирина и Константин, който отдавна вече бил починал. Във видението той с голям гняв заповядал на някакъв мъж, на име Михаил, да удари царя с меч. Изпълнявайки заповедта, Михаил нанесъл на царя силен удар с меч и го пронизал. Царят сам видял всичко това и се пробудил с голям трепет, недоумявайки какво ли означава всичко това. Като помислил, че в манастира на свети Тарасий живее някой си Михаил, който замислял да го убие, той веднага изпратил да доведат монасите и разпитвайки ги за такъв човек, заповядал да ги държат в окови, докато не му го представят.

По това време в Константинопол живеел един военачалник, на име Михаил, а по прякор Травел или Валвос, родом от Аморея. По-рано самият той много помагал на Лъв да достигне царския престол, бил му верен и обичан от него, така че Лъв даже станал кръстник на сина му. Но впоследствие, като се разгневил на царя по някаква причина, Михаил променил

дружбата си във вражда и пирувайки с другарите си, често в пиян вид, поради непредпазливост, злословел царя. Като видели, че Михаил се отнася враждебно към царя, някои от тайните му врагове се присъединили към военачалника и броят им не бил малък. Те се съвещавали да убият царя, а на царския престол да възкачат Михаил. Бидейки невъздържан с езика си, той не криел това, но се похвалил някъде, че ще стане цар. Това стигнало до царя и той незабавно арестувал Михаил и го осъдил да бъде изгорен жив. Вече водели вързания Михаил към пещта на банята, където присъствал и царят, желаейки сам да види кончината му. Това било на 24 декември, в навечерието на Рождество Христово. Жената на царя, Теодосия, като узнала за това, бързешком излязла от палатите си и започнала с гняв да укорява царя и дори да го нарича богопротивен за това, че той не почита дори светия ден, в който му предстои да се причасти с Божествените Тайни. Царят я послушал и наредил да върнат Михаил, отлагайки изгарянето му за друго време, а след това, като се обърнал към царицата, казал:

- Жено, постъпих така, както ти нареди, и днес послушах гневното ти увещание, но и самата ти, и децата ни, ще видите какво ще стане после.

С тези думи беззаконният цар неволно изрекъл пророчество за себе си, защото кончината му била близка.

Охраната на окования Михаил царят поверил на един от дворцовите стражи, на име Папий, а самият той взел при себе си ключовете на оковите на затворника и прекарал цялата нощ без сън и в печал - скърбял духът му, не знаейки какво да прави. Като станал, царят отишъл да види какво прави затворникът - плаче ли и тъгува ли, както обикновено правят осъдените на смърт? Като отворил тихичко тайната врата на стаята на Папий, той видял нещо свършено неочаквано за

себе си; видял Михаил, когото се надявал да завари тъгуващ и скърбящ, потънал в дълбок сън, почиващ върху високото и украсено легло на Папий, а самият Папий - дремещ на голата земя. Като видял осъдения затворник на такава почит и спокойствие, царят изпаднал в ужас и се оттеглил с гняв, заплашвайки да погуби не само Михаил, но и Папий. Едно момче, което се намирало в същата стая, чуло това. Като познало царя, то разбудило Михаил и Папий и им разказало, че царят е идвал и е заплашвал, че ще убие и двамата. Всички били обзети от страх. Тогава Михаил, без съпротива от страна на Папий, изпратил при съмишлениците си някой си Теоктист, като му наредил да им каже:

- Ако вие още сега без забавяне не приведете в изпълнение това, за което се съвещавахме, утре ще разкажа за вас на царя и ще изоблича всеки един поотделно, за да не загина сам от зла смърт, но и вие всички да умрете заедно с мен.

Съучастниците в заговора се изплашили от тази заплаха и като се събрали, започнали да обмислят как да избавят и себе си, и Михаил, от застрашаващата ги беда и смърт. Било полунощ и в църквите започвало обичайното всенощно бдение срещу Рождество Христово. Като се посъветвали, те скрили оръжието си под дрехите си и тръгнали към така наречените слоновидни дървета, водещи към царския дворец. Като се смесили там с царските певци, влизащи през тези врати в дворцовата църква, те влезли заедно с тях в църквата, уж за бдението. Царят също дошъл в църквата и стоейки на десния клирос, както обикновено правел, сам започнал църковното пение; той притежавал много силен глас.

Вече пеели канона и наближавали седмата песен, когато заговорниците тихо започнали да си казват един на друг:

- Защо стоим тук, без да правим нищо? Пението скоро ще свърши. Какво чакаме още?

В същото време царят запял високо: “Уязвените от любов отроци укориха царя”. И един от заговорниците, като извадил меч изпод дрехите си, се нахвърлил върху него, но сбъркал и вместо него ударил регента на десния клирос може би, защото по ръст той приличал на царя, или защото поради студа и той, тъй както и царят, бил с покрита глава; когато регентът свалил шапката си, грешката била разкрита. А самият цар, като видял замисъла им, побягнал в олтара и като хванал кръста, започнал да се защитава с него при дверите, отразявайки ударите на заговорниците. Но се приближил някакъв страшен воин с грамаден ръст. Като го видял, царят започнал да го заклева в Божия олтар да не му причинява никакво зло.

- Сега не е време за клетви, а за убийство - отговорил той и нанесъл силен удар на Лъв Арменин, като го поразил жестоко и отсякъл ръката му заедно с кръста. Тогава и останалите воини започнали да посичат царя по цялото тяло. Като паднал на пода, Лъв лежал в локва кръв и още продължавал да диша. Като видял, че още диша, един от войниците отсякъл главата му.

Така, заклан като звяр, беззаконният цар в жестоки мъки изпуснал духа си. Той бил убит на същото място, където за първи път дръзнал да хвърли образа на Спасителя на земята, да го оплюва и да го тъпче с нозе. Лъв Арменин царувал 7 години и 5 месеца, но по жестокост бил равен на големите древни гонители на Църквата. След извършването на убийството, тялото му било изхвърлено на площада на града и целия ден лежало неприбрано. И нямало никой, който да съжалява за смъртта му, но целият град се радвал.

Разказват още, че в същия час, в който бил убит окаеният хулител на иконите, от небето бил чул радостен глас, който възвестил на мнозина смъртта на злочестивия цар. Едни моряци, като чули този глас, записали часа и после узнали, че

в това време действително загинал кръвопиецът, който, съгласно името си, бил подобен на зверовете. А с децата му в двойна степен се случило това, което самият той причинил на децата на предшественика си, цар Михаил Рангав. Както беше казано по-горе, той скопил двамата сина на Михаил; точно по същия начин били скопени и неговите четирима сина: Василий, наречен Константин и предназначен да стане цар, Саватий, Григорий и Теодосий. Последният не понесъл болката, последвало скопяването, умрял и бил погребан заедно с баща си, а Василий, наречен Константин, онемял от болка. Всички те били заточени заедно с майка си.

След убийството на Лъв войните отишли при Михаил и го поставили на царския престол с окови на нозете (защото ключът от оковите, както беше казано, се съхранявал при самия цар Лъв).

След това, когато настъпил денят, те разбили оковите и го отвели в съборния храм. По такъв начин Михаил Пелтек се венчал за царството в самия ден на Рождество Христово.

Скоро след възцаряването на Михаил всички Христови изповедници били освободени от заточение и безпрепятствено се върнали по домовете си. Макар че новият цар Михаил не бил православен и бил привърженик на същата иконоборческа ерес, той не преследвал православните, предоставяйки на всекиго свобода да вярва по своему. Той бил човек несведущ в словото Божие и не се занимавал с книжно четене, но целият бил потънал в светска суета и житейски грижи.

Блаженият Теодор и брат му Теофан се върнали, но не в отечеството си - Палестина, а в Цариград - участ, паднала им се, за да проповядват, и открито започнали да изповядват благочестието, като отвърждали мнозина от иконоборческата ерес и ги наставлявали в истинската вяра.

По това време в Цариград живеел един мъж на име Йоан, който се придържал към същата ерес, към която се придържал и царят, и имал голямо влияние над него. Носейки монашеска дреха и лицемерно показвайки се като образец на добродетелта, той излъгал не само царя, но и много членове на върховното правителство, така че те го слушали и във всичко следвали лукавите му съвети. Той се възкачил на патриаршеския престол, като наследил еретика Теодот, бидейки сам също такъв еретик. Като не желаел да вижда на свобода светите Теодор и Теофан, тези два светилника на православието, просвещаващите целия царствен град, той ги затворил в тъмница. После, като ги повикал при себе си за събеседване, дълго спорил с тях, но като не бил в състояние да ги победи, ги изгонил от града, като издействал за това специална царска заповед (тъй като той бил учител и първи съветник на царя). С тази заповед светите Теодор и Теофан били изпратени на заточение в една страна, известна под името Состения. Но за преподобните изповедници чуждата страна станала заради Христа като че отечество, защото те били готови навсякъде да пострадат за Христовите икони.

Скоро след това цар Михаил починал, оставяйки след себе си на престола сина си Теофил, който бил привързан по-усърдно от другите към иконоборческата ерес и отново повдигнал гонение срещу Църквата. Отново започнали да изхвърлят и да предават на поругание светите икони, отново започнали да готвят изтезания, тъмници и съдилища за православните, отново се възобновили всякакъв род неправедни мъчения. Мнозина, като се уплашили от мъките, се подчинили на гонителите, макар че после се покаjali. В това време нови страдания постигнали и Теодор. На царя станало известно, че той е непоколебим в изповядването си и непреодолим в словото си, и както сам почита иконите, така учи и другите да постъпват. И нечестивият цар веднага заповядал да доведат

преподобния Теодор в съда и по царска заповед довели блажения заедно с брат му Теофан и с други православни при градския епарх на изтезание.

Когато след дълъг словесен спор, ласкателства и заплахи на управника свети Теодор не се склонил към убежденията, съблекли блажения и дълго време силно го били с дебели плетени камшици. А когато мъчителите престанали да го бият, той застанал сред съдилището гол и окървавен, украсен пред ангелите и пред хората с получените за Христа рани. На епарха това зрелище му се сторило неприлично, но светецът казал:

- Аз съм борец и съм излязъл да се боря с враговете за иконите на моя Господ, а борците обикновено излизат за борба голи. Ако видя някой от верните, търпящ рани от вас, да изнемогва, веднага ще положа тялото си под ударите вместо него. И с това ще допълня недостатъка на търпението му. Ето защо стоя гол!

О, силен мъж! О, свободна реч! О, усърдие към Бога! След това Теодор и брат му отново били изпратени на заточение в Афусия. Кой ще разкаже злостраданията, изтърпени от тях по пътя и на посоченото място: окови, бури, глад, слънчев пек, нощен мраз, клевети, всекидневно умирање и възкресение? Кой ще изброи новите рани, удари, плесници? Достатъчно е да се каже, че заради Христа те с радост търпели всички тези мъчения заедно с дългото изгнание.

Изминали две години и отново, по царска заповед, ги довели в Константинопол и ги представили пред самия цар, защото на него много му се искало да ги склони към зловерието си. Какво са претърпели при тази среща, става ясно от написаното по-късно от тях послание до Кизическия епископ Йоан. В това послание те разказват за себе си следното:

“Когато ни доведоха в царския дворец и влязохме през вратата, царят ни се стори много страшен и дишащ ярост. Множество придворни ни заобиколиха отвсякъде и ние отдалеч се поклонихме на царя. А той със свиреп глас и с резки изрази ни нареди да се приближим и ни попита:

- Къде сте родени?

Когато отговорихме: “В Моавитската страна” - той отново попита:

- А защо сте дошли тук?

И преди да успеем да отговорим, той заповяда да ни бият по лицето. И дълго ни удряха тежки плесници, така че едва не паднахме на пода, и ако не бях се хванал за дрехата на този, който ме биеше (казва свети Теодор), щях да падна пред царския престол, но държейки се за дрехата, понасях ударите неподвижен. Когато престанаха да ни бият, царят отново попита:

- Защо сте дошли тук?

Мълчахме и гледахме надолу, тъй като още не бяхме дошли на себе си от страданията, причинени ни от ударите. Тогава царят яростно се обърна към стоящия наблизо управител и пламтейки от голям гняв, и като ругаеше непристойно, каза:

- Вземи ги оттук и като жигосаш лицата им, ги дай на двама сарацини, за да ги отведат в земята си.

Недалеч стоеше някакъв стихотворец, който държеше в ръцете си хартия с написани за нас готови стихове. Царят му нареди да ги прочете и добави:

- Ако стиховете са лоши, не се смущавай от това.

А онзи отговори:

- И тези стихове са достатъчни за поругаването им.

Някой от присъстващите отбеляза още:

- Владико, те дори не са достойни за по-добри.

След това бяха прочетени следните стихове:

Тъй като всички обичат да посещават града,
където пречистите нозе на Бога Слово са стояли
за възстановяване на вселената -

във всечестното място се явиха

и тези лукави и нечисти съсъди.

Като извършиха там много срамни дела,

поради неверие и злочестие,

те бяха прогонени оттам като отстъпници;

но и като притичаха в царстващия град,

И тук не оставиха неистовото си буйство.

Затова, жигосани по лицата като злодеи,

се осъждат и отново се изгонват.

Като изслуша четенето на стиховете, царят заповяда да ни отведат под стража (така казват светиите за себе си). Когато излязохме, някой ни догони и като ни заповяда да се върнем, ни заведе обратно при царя.

Като ни видя, царят каза:

- Струва ми се, че като излязохте, вие си казахте:
подиграхме се с царя. Но първо аз самият ще се подиграя с вас
и тогава ще ви пусна.

Като каза това, той нареди да ни разсъблекат. След като ни съблякоха, първо започнаха да бият мене (казва свети Теодор), при което самият цар помагаше на мъчителите и непрестанно крещеше:

- Удряй по-силно!

И ме биха по раменете и по гърдите без никаква пощада и без милост. Докато ме биеха, аз виках високо:

- Ние в нищо не сме съгрешили против теб, царю!

А също:

- Господи помилуй! Пресвета Богородице, помогни ни!

След това започнаха да бият брат ми, който казваше:

- Пресвета Богородице, която си избягала със Сина си в Египет, погледни към мъченията ми! Господи, Господи, Който избавяш слабия от ръцете на силните, не отнемай помощта Си от нас!

Като се погаври на воля над нас, царят отново нареди да ни отведат под стража”.

Всичко това написали за себе си доблестните страдалци до Кизическия епископ.

След четири дни отново ги довели при епарха, който ласкаво им казал:

- Причастете се само веднъж със светите Тайни заедно с нас и ще ви пусна да отидете където пожелаете.

Но блаженият Теодор му отговорил:

- Предложението ти, епарше, прилича на това, все едно някой да ми каже: моля те само за едно, позволи ми да ти

отсека главата, а след това можеш да ходиш където си искаш. Знай, че да ни отвърне някой от правоверието е също така трудно, както да преобърне небето и земята така, че земята да застане отгоре, а небето отдолу.

Тогава епархът заповядал да жигосат лицата им, като напишат върху тях горепосочените стихове. Неотдавна получените от страдалците рани още не били заздравели и им причинявали страшна болка. Въпреки това ги разпънали на дъски с лицата нагоре и започнали да бодат лицата им с нарочно приготвени инструменти, като изписвали върху тях думите. Цял ден ги мъчили с това начертаване и едва когато залязло слънцето и настъпил здрач, мъчителите прекратили изтезанието. Като си тръгвали от епарха, начертаните страдалци казали:

- Всички, които се намирате тук, знайте, че стоящият на стража пред рая херувим ще отстъпи при нашето идване, като види на лицата ни тези надписи и ще отпусне пламенното си оръжие, като ни осигури свободен достъп до рая. Защото от века не е имало като това ново мъчение, което ни причинихте сега. И тези надписи във всички случаи ще бъдат и върху Христовия лик, и вината за това ще падне върху вас, защото Той казва: “доколкото сте сторили това на одного от тия Мои най-малки братя, Мене сте го сторили”.

След това ново и нечовешко мъчение, понесено за светите икони, когато кръвта още не била престанала да струи, затворили светиите в тъмница, а след това по заповед на Иоан, който по това време бил патриарх, отново ги изпратили на заточение в Апамея Витинска. При това била дадена заповед, според която, когато те умират там, телата им да не бъдат удостоени с погребение, а да бъдат изхвърлени като трупове на животни далеч от града. По пътя към мястото на заточението на светите изповедници се случило да минат

покрай острова, където в това време живеел, също в заточение за светите икони, свети Методий, впоследствие патриарх Цариградски. Той седял там затворен с двама разбойници в една пещера - гробница - и получавал храна от някакъв рибар. Като се срещали случайно по пътя с рибаря, светиите узнали всичко за свети Методий. Нямайки възможност да се видят с него, поради жестокостта на съпровождащите ги воини, те написали и му изпратили по същия рибар следното неголямо стихотворение:

До живия мъртвец и мървия животворец,
живеещ на земята и потъпкващ земята,
пишат начертаните, затворници до затворника.

Свети Методий се утешил духом, като прочел тези стихове, а като узнал и още за преподобните страдалци от разказа на рибаря, той въздал благодарение на Бога, Който ги укрепил за този подвиг и им написал отново в стихове следното:

Вписаните в книгите небесни,
двамата, начертани по лицето,
тези, които са погребани преди смъртта,
приветства погребаният жив съзатворник.

Водени от воините, преподобните достигнали Апамея, носейки на челата си достоверните знаци на благочестивата си вяра в Христа. Там те били затворени в тъмница. Бидейки на преклонна възраст, тук преподобният Теодор изнемогнал от многобройните си рани и понесените трудове. В деня на паметта на свети първомъченик Стефан той починал в Господа и отишъл във вечния покой, като оставил многострадалното си тяло в оковите, носени за Христа. Преподобният Теофан, неговият брат по плът и по дух, като оплакал разлъката с брат

си и като изпял над него надгробни песнопения, го положил в дървен ковчег. Разказват, че по време на преставянето на преподобни Теодор един велик по добродетелите си старец случайно бил в Апамея и чул ангелско пение, възвестяващо от висините тържественото възлизане на душата на мъченика, заедно с ангелите, на небето.

След смъртта на цар Теофил, на Църквата бил даруван мир. Благочестивата царица Теодора със сина си Михаил върнала от заточение всички свети отци и им въздала чест и хвала.

Тогава освободили от тъмничен затвор и свети Теофан. Той дошъл заедно с другите в Цариград, носейки върху челото си знака на своята победа над зловерието и бил почитан сред светите отци като херувим сред ангели. В първата неделя на света Четиридесетница светите икони с велико тържество били внесени в църквата. На това тържество блаженият Теофан написал и изпял прекрасен канон. След това той бил поставен за митрополит на град Никея и бил ръкоположен от свети патриарх Методий, същия, който по-рано бил затворен в пещерата - гробница. По такъв начин светлината на православието възсияла и с Христовата благодат била съвършено прогонена тъмнината на иконоборческата ерес, която в продължение на 120 години смущавала и помрачавала Божията Църква.

Скоро след това мощите на Христовия изповедник, преподобни Теодор, били пренесени от Апамея в Халкидон, при което от тях се подавали много изцеления за слава на Христа Бога, прославян с Отца и Духа во веки. Амин.

Тропарь преподобнаго Феодора

глас 8

Православия наставниче,/ благочестия учителю и чистоты,/

вселенная светильница,/ монашествующих богодохновенное
удобрение,/ Феодоре премудре,/ ученьями твоими вся просветил
еси, цевнице духовная,// моли Христа Бога спастись душам
нашим.

ЧЕТИ-МИНЕНТЕ

{{_LINK1_}}